

Nr 561

Av herr Elmwall m. fl., angående planeringen och finansieringen av fritidsverksamhet m. m.

Den höjda materiella standarden i vårt samhälle, vilken bl. a. tar sig uttryck i ökad fritid, aktualiserar i allt högre grad frågan om under vilka former samhällets medverkan kan behövas för att ge fritidsverksamheten en positiv inriktning. Betydande insatser kommer i framtiden att krävas för bl. a. ordnande av olika sorters fritidsanläggningar, såväl individuella som kollektiva. Delvis kan en framsynt planering av sådana områden också sägas fylla ett förebyggande syfte vad gäller riskerna för naturförstörelse. I andra sammanhang måste samhällets åtgärder helt ges formen av naturvård. Detta är fallet inte minst i och omkring de mest tätbefolkade områdena av vårt land.

Frågor av denna karaktär har nyligen utretts av naturskyddsutredningen och är i övrigt underställda den i föl tilltagna fritidsutredningen. Såväl direktiven för fritidsutredningen som naturskyddsutredningen förbigår dock de väsentliga finansieringsfrågorna på dessa verksamhetsområden. Naturskyddet är till stor del en fråga om intrång på enskild egendom eller begränsning av dispositionsrätt av sådan. Likaså torde det i dag stå fullt klart att en ändamålsenlig planering av fritidsområden m. m. i långa stycken är helt beroende av under vilka former sådana åtgärder kan finansieras.

Allmänt kan sägas, att fritidsverksamheten, särskilt vad gäller nyttjande av fritidsanläggningar och liknande, till sin karaktär är sådan, att den endast i undantagsfall kan finansieras genom direkta transaktioner mellan producent och konsument. I stor utsträckning bör kostnaderna för den således bestridas kollektivt, via statlig eller kommunal beskattning. Ett mer indirekt uppbördsförfarande — mellan kommunerna i stället för mellan enskild invånare och kommun eller annan huvudman — skulle också vara önskvärt vad gäller kostnaderna för renhållning och vägunderhåll m. m. i samband med mera permanent sommarstugebebyggelse. Därigenom skulle en enklare kostnadsfördelning kunna åstadkommas än genom t. ex. särskild fastighetsskatt för sommarstugor.

Till sin karaktär är fritidsfrågorna sådana att de i största möjliga utsträckning bör handläggas på det kommunala planet. Av naturliga skäl måste emellertid uppgiftsfördelningen mellan olika kommuner bli väsentligt olika, då endast de intill tätortskommunerna gränsande glesbygdskom-

munerna torde ha erforderliga markresurser tillgängliga. Ett visst interkommunalt samarbete måste alltså komma till stånd. Detta gäller inte minst finansieringsfrågorna.

Enklast bör dessa frågor enligt vår mening kunna lösas genom särskilda kommunalförbund för områden, som ur fritidsverksamhetssynpunkt kan sägas höra samman. Självfallet måste det utan ett sådant samarbete bli svårt att bland mottagarkommunerna mobilisera upp något större intresse för dessa åtgärder, vilka ju i huvudsak kommer att tillgodose behoven bland invånarna i andra kommuner än den egna. Åtgärder av den karaktären skulle f. ö. strida mot kommunallagen.

I många avseenden torde emellertid andra finansieringsformer än via kommunalförbund böra sökas. Särskilt vad gäller det egentliga naturskyddet torde kostnaderna i stor utsträckning böra bäras via statsbudgeten. Även vad gäller de ovan nämnda kommunalförbunden torde vissa frågor närmare böra utredas. Bl. a. bör det vara önskvärt att man för sådana kommunalförbund söker åstadkomma någorlunda likartade riktlinjer för verksamheten. I viss utsträckning bör man i en sådan utredning också pröva den ur olika synpunkter mest ändamålsenliga formen för områdesindelning.

En sådan översyn bör lämpligen kunna göras av den nu sittande fritidsutredningen.

Med stöd av vad ovan anförts hemställs,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa att 1962 års fritidsutredning får i uppdrag att utreda formerna för bl. a. ett vidgat interkommunalt samarbete vad gäller planering och finansiering av fritidsverksamhet m. m. i enlighet med vad i motionen anförts.

Stockholm den 26 januari 1963

Emil Elmwall

Bengt Börjesson
i Falköping

Arne Magnusson
i Nennesholm
